

ADVIES

over de

"Mededeling van de Commissie aan de Raad
en het Europees Parlement:

Naar een strategie voor de bescherming en
de instandhouding van het mariene milieu"

EUROPESE UNIE

Comité
van de
Regio's

C

VLIM (VZW)

VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE
FLANDERS MARINE INSTITUTE
Oostende - Belgium

76357

DEVE-016

Brussel, 29 april 2003

ADVIES

van het Comité van de Regio's,
goedgekeurd op 9 april 2003,
over de

**"Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement:
Naar een strategie voor de bescherming en de instandhouding van het mariene milieu"**
(COM(2002) 539 def.)

Het Comité van de Regio's,

- GEZIEN** de mededeling van de Commissie "Naar een strategie voor de bescherming en de instandhouding van het mariene milieu" (COM(2002) 539 def.);
- GEZIEN** het besluit van de Europese Commissie van 2 oktober 2002 om het Comité van de Regio's overeenkomstig art. 265 (1) van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap over dit onderwerp te raadplegen;
- GEZIEN** het besluit van het CvdR-bureau van 12 maart 2002 om de commissie "Duurzame ontwikkeling" met het opstellen van een advies over dit onderwerp te belasten;
- GEZIEN** het advies van het Comité van de Regio's over het zesde milieuactieprogramma (CDR 36/2001 fin)¹;
- GEZIEN** het ontwerpadvies (CDR 24/2003 rev. 1), dat op 20 februari 2003 door de commissie "Duurzame ontwikkeling" werd goedgekeurd (rapporteur: de heer Van Gelder, Commissaris van de Koningin in de Provincie Zeeland, NL/EVP);

heeft tijdens zijn 49e zitting op 9 en 10 april 2003 (vergadering van 9 april 2003) onderstaand advies uitgebracht, dat met algemene stemmen werd goedgekeurd.

*

* *

1. Standpunten van het Comité van de Regio's

Het Comité van de Regio's

- 1.1 **verwelkomt** de voorgenomen ontwikkeling van een Europese strategie voor de bescherming en de instandhouding van het mariene milieu, zoals vereist op grond van het zesde Europese milieuactieprogramma;
- 1.2 **onderschrijft**, gelet op de geconstateerde regionale en sectorale versnippering van beleid, de noodzaak van een algemeen, geïntegreerd beleid op EU-niveau inzake de mariene bescherming;
- 1.3 **is overtuigd** dat het gezond functioneren van de zeeën en de oceanen, inclusief de kusten en de estuaria (ofwel: het mariene milieu), zowel vanuit een ecologisch als vanuit een economisch en sociaal oogpunt van wezenlijk belang is;

¹

PB C 357 van 14 december 2001, blz. 44

1.4 **wil** daarbij het belang **accentueren** van een gezond functioneren van het mariene milieu voor lokale en regionale gemeenschappen. Het tegendeel werd onlangs duidelijk geïllustreerd door de impact van de ramp met de Prestige olietanker voor de lokale gemeenschappen aan de Noord-Spaanse kust en (nog recenter) door de ramp met de Tricolor voor de kust van Vlaanderen en Zuidwest-Nederland;

1.5 **zou** een strategische Europese aanpak van dergelijke rampen, waarbij een centrale rol voor het Europese Maritieme Veiligheidsagentschap is weggelegd, **toejuichen**. Dit agentschap zou daarom onder meer als taak moeten krijgen ervoor te zorgen dat onmiddellijk ná een ramp instrumenten worden ingezet om die ramp onder controle te krijgen, en zou in staat moeten worden gesteld onverwijld op te treden om de gevolgen van de door een ramp op zee ontstane vervuiling te beperken;

1.6 **beseft** dat het gezond functioneren van het mariene milieu in ernstige mate wordt bedreigd door talloze menselijke activiteiten op zee als wel op het land. Het gaat daarbij om lozingen van gevaarlijke stoffen en nutriënten, om het winnen van producten uit het mariene milieu (vis, olie, zand, grind, energie etc.) en om alle activiteiten, die ten grondslag liggen aan de klimaatsverandering;

1.7 **is overtuigd** dat de effecten van de bedreigingen op het functioneren van het mariene milieu zeer moeilijk of helemaal niet te herstellen zijn. Het veelal vrijwel irreversibele karakter van de aantastingen wordt vooral veroorzaakt door de grootschaligheid van de in het geding zijnde processen. Zoveel mogelijk moet vermeden worden dat reactieve maatregelen nodig zijn. Dit kan door een proactief beleid gebaseerd op het voorzorgsbeginsel en tot uiting komend in *no-regret*-maatregelen;

1.8 **onderschrijft** dat het duurzaam gebruik van de zeeën gebaseerd dient te zijn op een ecosysteembenadering. Alleen dan is het mogelijk dat gebruik niet ten koste gaat van het ecologisch functioneren, andere gebruiksfuncties en toekomstige generaties. Een wereldwijde toepassing van de ecosysteembenadering is nodig;

1.9 **is van mening** dat de ruimtelijke ordening meer aandacht dient te krijgen als instrument voor het concretiseren van het duurzaam gebruik. Het duurzaam gebruik dient niet alleen tot uiting te komen in de intensiteit en de wijze van dat gebruik, maar ook in de plaats van het gebruik. Het instrument van de ruimtelijke ordening kan beschouwd worden als één van de concretisering van het voorzorgsbeginsel en dient derhalve niet alleen in eventuele speciale instandhoudingsgebieden toegepast te worden, maar ook daarbuiten. Op basis van een integrale visie op de zeegebieden van de EU dienen concrete regels op het gebied van de ruimtelijke ordening geformuleerd te worden;

1.10 **is van mening** dat een duurzaam gebruik van de zeeën niet gerealiseerd kan worden als daarvoor niet mede een draagvlak bestaat in de regio's en gemeenten. Interactieve planvormingsprocessen kunnen daarbij een belangrijke rol spelen. Bij de verdere ontwikkeling van de strategie moet daaraan de nodige aandacht gegeven worden;

1.11 **is van mening** dat een integratie van het beleid niet alleen nodig is op EU-niveau, maar eveneens op gemeentelijk en regionaal niveau. Dit zal ten goede komen aan de hiervoor

geconstateerde noodzaak van een lokaal en regionaal draagvlak voor het beleid en van de ontwikkeling van de ruimtelijke ordening als instrument voor een duurzaam gebruik van het mariene milieu;

1.12 **onderschrijft** de vaststelling in de mededeling dat er een gebrek aan voldoende kennis is. Een intensivering van de kennisontwikkeling is nodig;

1.13 **beseft** tegelijkertijd dat niet gewacht kan worden tot deze kennis is ontwikkeld en dat er grenzen bestaan aan deze kennisontwikkeling. Bij het formuleren van het beleid dient rekening gehouden te worden met deze beperkingen. Het voorzorgsbeginsel dient dan ook een belangrijk uitgangspunt te zijn bij de beleidsontwikkeling. Daarnaast dient dit tot uiting te komen in de handhaafbaarheid van voorschriften en maatregelen. Het "schoon-schip"-concept is hiervan een voorbeeld en dient dan ook *actief* ondersteund te worden;

1.14 **ondersteunt** het beleid van EU-commissaris de Palacio inzake de versnelling van de tijdschema's voor de toepassing van de dubbelwandigheid van zeewaardige schepen en de opleidingseisen en vakbekwaamheid van zeelui;

1.15 **is van mening** dat de problemen waarmee het mariene milieu te maken heeft, effectiever aangepakt kunnen worden als de kosten van de (potentiële) milieuschade gelegd worden bij de veroorzaker. De milieukosten zouden een vast onderdeel moeten worden van de bedrijfsbalans. Tevens zou de potentiële milieuschade tot uiting moeten komen in de verzekeringspremies van bijv. schepen;

1.16 **onderschrijft** dat, gelet op de complexiteit van de problematiek, de mededeling niet nu al de strategie kan bevatten, maar slechts een stap op weg is naar een strategie. Het CvdR heeft **waardering** voor het procesmatige karakter van de geformuleerde acties. Het CvdR **vraagt zich** echter wel **af** of sommige acties niet concreter geformuleerd kunnen worden. Daarnaast ontbreekt bij een aantal doelstellingen een termijn waarbinnen deze bereikt moeten zijn, terwijl dat volgens het CvdR wel mogelijk is;

1.17 **vraagt zich af** of en wanneer er een mededeling zal komen die (een nadere concretisering van) de strategie zal bevatten.

2. **Aanbevelingen van het Comité van de Regio's**

Het Comité van de Regio's

2.1 **beveelt aan**, gelet op de grenzen aan de kennisontwikkeling en het vrijwel irreversibele karakter van de schade aan het mariene ecosysteem, meer expliciete aandacht te schenken aan het voorzorgsbeginsel. Dit dient onder meer tot uiting te komen in:

2.1.1 het breder inzetten van het instrument van ruimtelijke ordening en *strategic environmental assessment* dan alleen in speciale instandhoudingsgebieden;

- 2.1.2 voorstellen tot betere integratie van de milieukosten in de balansen van ondernemingen;
- 2.1.3 een actieve stimulering van de ontwikkeling van het "schoon-schip"-concept;
- 2.2 **beveelt aan** niet alleen op EU niveau, maar ook op regionaal niveau tot een integratie van beleid te komen door het model van de regionale adviesraden, zoals genoemd in actie 20 (waaraan ook wordt deelgenomen door de bevoegde lokale overheden), uit te bouwen tot integrale regionale adviesraden gericht op alle relevante sectoren en niet, zoals voorgesteld in actie 20, door dit model toe te passen op andere sectoren;
- 2.3 **beveelt aan** de toepassing van de ecosysteembenadering wereldwijd te stimuleren;
- 2.4 **beveelt** de Commissie **aan** in haar strategie te erkennen dat het mariene milieu ten gevolge van een ongeluk of incident bij het *vervoer* van radioactieve materialen aan hoge doses radioactiviteit kan worden blootgesteld, en **dringt** er bij de Commissie op **aan** in haar strategie hieraan aandacht te besteden;
- 2.5 **beveelt aan** aan de doelstellingen 9, 10 en 12 termijnen te verbinden, waarbinnen deze bereikt dienen te zijn;
- 2.6 **beveelt aan** de acties 7 en 9 exacter te formuleren;
- 2.7 **beveelt aan** samen met het verslag genoemd in actie 19 een nadere uitwerking van een integrale strategie te publiceren;
- 2.8 **stelt** op grond van deze aanbevelingen de volgende wijzigingsvoorstellen voor:

WIJZIGINGSVOORSTELLEN:

WIJZIGINGSVOORSTEL 1

Par. 7. Doelstellingen

Toe te voegen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Eutrofiëring	Eutrofiëring
Doelstelling 5	Doelstelling 5
De doelstelling met betrekking tot eutrofiëring is de door de mens veroorzaakte problemen van eutrofiëring tegen 2010 uit te bannen door een	De doelstelling met betrekking tot eutrofiëring is de door de mens veroorzaakte problemen van eutrofiëring tegen 2010 <u>15</u> uit te bannen <u>terug</u>

geleidelijke vermindering van de antropogene inputs van nutriënten in mariene gebieden milieu waar deze inputs waarschijnlijk, direct of indirect, deze problemen veroorzaken. Waar geen regionale doelstellingen met betrekking tot eutrofiëring werden vastgesteld, zullen in samenwerking met de regionale mariene overeenkomsten regio-specifieke acties en termijnen voor het bereiken van deze doelstelling worden ontwikkeld.	te dringen (conform de kaderrichtlijn water) door een geleidelijke vermindering van de antropogene inputs van nutriënten in mariene gebieden milieu waar deze inputs waarschijnlijk, direct of indirect, deze problemen veroorzaken. Waar geen regionale doelstellingen met betrekking tot eutrofiëring werden vastgesteld, zullen in samenwerking met de regionale mariene overeenkomsten regio-specifieke acties en termijnen voor het bereiken van deze doelstelling worden ontwikkeld.
--	--

Motivering

De in de strategie van de Commissie voorgestelde termijn van 2010 als jaar waarin de eutrofiëringsproblemen uitgebannen zouden moeten zijn, is met name voor gemeenten en regio's geen realistische doelstelling.

WIJZIGINGSVOORSTEL 2

Par. 7. Doelstellingen

Toe te voegen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Doelstelling 9 Deze doelstelling moet de invloed van de scheepvaart op het milieu verminderen door het ontwikkelen van het "schoon-schip"-concept.	Doelstelling 9 Deze doelstelling moet de invloed van de scheepvaart op het milieu verminderen door het ontwikkelen <u>tegen 2010</u> van het "schoon-schip"-concept <u>en van een "zwarte doos" voor schepen (naar analogie van de zwarte doos in vliegtuigen) waarop essentiële informatie over veiligheid en het voorkomen van vervuiling moet worden opgeslagen.</u>

WIJZIGINGSVOORSTEL 3

Par. 7. Doelstellingen

Toe te voegen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Doelstelling 10	Doelstelling 10

Met deze doelstelling moet een zodanige kwaliteit van het milieu worden bereikt dat de niveaus van verontreinigende stoffen niet leiden tot belangrijke invloeden op of risico's voor de gezondheid en het welzijn van de mens.	Met deze doelstelling moet een zodanige kwaliteit van het milieu worden bereikt dat <u>tegen 2010</u> de niveaus van verontreinigende stoffen niet leiden tot belangrijke invloeden op of risico's voor de gezondheid en het welzijn van de mens.
---	---

WIJZIGINGSVOORSTEL 4

Par. 7. Doelstellingen

Toe te voegen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Doelstelling 12 Deze doelstelling moet een effectievere coördinatie en samenwerking tot stand brengen tussen de verschillende instellingen en de regionale en wereldwijde overeenkomsten, commissies en verdragen die de bescherming van het mariene milieu betreffen.	Doelstelling 12 Deze doelstelling moet <u>tegen 2006</u> een effectievere coördinatie en samenwerking tot stand brengen tussen de verschillende instellingen en de regionale en wereldwijde overeenkomsten, commissies en verdragen die de bescherming van het mariene milieu betreffen.

WIJZIGINGSVOORSTEL 5

Par. 8.1. Beleidsactie

Te wijzigen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
81. Daar waar dit mogelijk kan leiden tot het aanwijzen van speciale instandhoudingsgebieden hetgeen implicaties voor lopende activiteiten met zich mee kan brengen zal de Commissie de integratie van natuurbeschermingsmaatregelen en de verschillende sectorale activiteiten die van invloed zijn op het mariene milieu met inbegrip van ruimtelijke ordening en de toepassing van strategische milieubeoordelingen aanpakken.	81. Daar waar dit mogelijk kan leiden tot het aanwijzen van speciale instandhoudingsgebieden hetgeen implicaties voor lopende activiteiten met zich mee kan brengen zal D de Commissie zal de integratie van natuurbeschermingsmaatregelen en de verschillende sectorale activiteiten die van invloed zijn op het mariene milieu met inbegrip van ruimtelijke ordening en de toepassing van strategische milieubeoordelingen aanpakken. <u>In eerste instantie zal dit gebeuren daar waar actie 2 mogelijk kan leiden tot het aanwijzen van speciale instandhoudingsgebieden, hetgeen implicaties voor lopende activiteiten met zich mee kan</u>

	<u>brengen.</u>
--	-----------------

WIJZIGINGSVOORSTEL 6

Par. 8.1. Beleidsactie

Te wijzigen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Actie 7 In de context van de tenuitvoerlegging van haar strategie met betrekking tot dioxinen, furanen en PCB's zal de Commissie de ontwikkeling van een geïntegreerd proefprogramma voor het bewaken van dioxinen in het milieu en in het voedsel met betrekking tot de volksgezondheid in het Oostzeegebied overwegen.	Actie 7 In de context van de tenuitvoerlegging van haar strategie met betrekking tot dioxinen, furanen en PCB's zal de Commissie <u>tegen 2004 voorstellen doen voor</u> de ontwikkeling van een geïntegreerd proefprogramma voor het bewaken van dioxinen in het milieu en in het voedsel met betrekking tot de volksgezondheid in het Oostzeegebied. overwegen

WIJZIGINGSVOORSTEL 7

Par. 8.1. Beleidsactie

Toe te voegen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Actie 9 Teneinde een systematischer aanpak van bestrijding van mariene eutrofiering te vergemakkelijken zal de Commissie: ✓ een krachtdadiger handhaving en tenuitvoerlegging van de nitratenrichtlijn en de stedelijke afvalwaterrichtlijn nastreven; ✓	Actie 9 Teneinde een systematischer aanpak van bestrijding van mariene eutrofiering te vergemakkelijken zal de Commissie: ✓ een krachtdadiger handhaving en tenuitvoerlegging van de nitratenrichtlijn en de stedelijke afvalwaterrichtlijn nastreven. <u>De Commissie zal daartoe tegen 2004 voorstellen doen;</u> ✓

WIJZIGINGSVOORSTEL 8

Par. 8.1. Beleidsactie

Toe te voegen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Actie 14 De Commissie zal: ✓ In de toekomst, bijgestaan door het Europese Maritieme Veiligheidsagentschap, de doeltreffendheid van de EU-wetgeving op het gebied van maritieme veiligheid blijven bestuderen met speciale nadruk op de onlangs aangenomen maatregelen ter voorkoming van onvoorziene maritieme verontreiniging; ✓ Initiatieven met het doel de door het maritiem transport veroorzaakte schade aan het milieu te minimaliseren actief stimuleren en inspanningen voor de ontwikkeling van het concept van een schoon schip steunen.	Actie 14 De Commissie zal: ✓ in de toekomst, bijgestaan door het Europese Maritieme Veiligheidsagentschap, de doeltreffendheid van de EU-wetgeving op het gebied van maritieme veiligheid blijven bestuderen met speciale nadruk op de onlangs aangenomen maatregelen ter voorkoming van onvoorziene maritieme verontreiniging; ✓ initiatieven met het doel de door het maritiem transport veroorzaakte schade aan het milieu te minimaliseren actief stimuleren en inspanningen voor de ontwikkeling van het concept van een schoon schip en van een verkeersleidingssysteem voor het zeevervoer actief steunen.

WIJZIGINGSVOORSTEL 9

Par. 8.1. Beleidsactie

Toe te voegen: nieuw

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
	Actie (nieuw) <u>De Commissie zal tegen 2004 voorstellen doen om de kosten van (potentiële) milieuschade explicieter tot uiting te laten komen in de bedrijfsresultaten van de (potentiële) veroorzakers van deze schade.</u>

WIJZIGINGSVOORSTEL 10

Par. 8.2. Verbeteren van coördinatie en samenwerking

Toe te voegen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
---	---------------------------

Actie 19 De Commissie zal: ✓ Een interne coördinatiegroep benoemen die alle vraagstukken met betrekking tot mariene bescherming moet overwegen en een doeltreffende coördinatie van de sectorale verordeningen moet waarborgen; een werkprogramma opstellen waarbij het werk onder de lidstaten, regionale organisaties en andere belanghebbenden wordt verdeeld teneinde de doelstellingen van de mariene strategie te realiseren; ✓ In juni 2004 een verslag publiceren over de resultaten van deze initiatieven alsmede aanbevelingen voor toekomstige acties.	Actie 19 De Commissie zal: ✓ een interne coördinatiegroep benoemen die alle vraagstukken met betrekking tot mariene bescherming moet overwegen en een doeltreffende coördinatie van de sectorale verordeningen moet waarborgen; ✓ een werkprogramma opstellen waarbij het werk onder de lidstaten, regionale organisaties en andere belanghebbenden wordt verdeeld teneinde de doelstellingen van de mariene strategie te realiseren; ✓ in juni 2004 een verslag publiceren over de resultaten van deze initiatieven alsmede <u>een nadere uitwerking van een integrale strategie en</u> aanbevelingen voor toekomstige acties.
---	--

WIJZIGINGSVOORSTEL 11

Par. 8.2. Verbeteren van coördinatie en samenwerking

Te wijzigen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Actie 20 Daar waar de Commissie in het kader van de hervorming van het GVB heeft voorgesteld om regionale adviesraden met een breed lidmaatschap, onder anderen vertegenwoordigers van de sectoren visserij en aquacultuur, milieu- en consumentenbelangen, nationale en/of regionale besturen en wetenschappers, te benoemen, zal zij er naar streven dit model ook in andere sectoren toe te passen.	Actie 20 Daar waar de Commissie in het kader van de hervorming van het GVB heeft voorgesteld om regionale adviesraden met een breed lidmaatschap, onder anderen vertegenwoordigers van de sectoren visserij en aquacultuur, milieu- en consumentenbelangen, nationale en/of regionale besturen, <u>bevoegde lokale overheden</u> en wetenschappers, te benoemen, zal zij er naar streven dit model ook in andere sectoren toe te passen <u>zodanig uit te bouwen dat integrale regionale adviesraden ontstaan, die zich op alle relevante sectoren in hun onderlinge samenhang richten.</u>

WIJZIGINGSVOORSTEL 12

Par. 8.2. Verbeteren van coördinatie en samenwerking

Toe te voegen:

<i>Door de Commissie voorgestelde tekst</i>	<i>Wijzigingsvoorstel</i>
Actie 22 Op wereldwijd niveau zal de Commissie: ✓ Een betere coördinatie tussen alle instanties die zich bezighouden met mariene bescherming in het kader van UNCLOS en Agenda 21 hoofdstuk 17 stimuleren; ✓ Een gecoördineerde positie van de Gemeenschap in intergouvernementele organisaties waarborgen teneinde een brede pan-Europese consensus en Europese invloed te vergemakkelijken; ✓ Verdere dialoog en samenwerking nastreven op het gebied van internationaal wetenschappelijk en technologisch onderzoek met partnerlanden en regio's die geïnteresseerd zijn in het stimuleren van een op ecosystemen gebaseerde aanpak van het mariene milieu; ✓	Actie 22 Op wereldwijd niveau zal de Commissie: ✓ een betere coördinatie tussen alle instanties die zich bezighouden met mariene bescherming in het kader van UNCLOS en Agenda 21 hoofdstuk 17 stimuleren; ✓ een gecoördineerde positie van de Gemeenschap in intergouvernementele organisaties waarborgen teneinde een brede pan-Europese consensus en Europese invloed te vergemakkelijken; ✓ verdere dialoog en samenwerking nastreven op het gebied van internationaal wetenschappelijk en technologisch onderzoek met partnerlanden en regio's die geïnteresseerd zijn in het stimuleren van een op ecosystemen gebaseerde aanpak van het mariene <u>milieu en deze aanpak actief propageren</u>; ✓

Brussel, 9 april 2003

De voorzitter
van het
Comité van de Regio's

A. BORE

De secretaris-generaal
van het
Comité van de Regio's

V. FALCONE

CvdR – Belliardstraat 79 – B-1040 Brussel

Serie: ADVIEZEN EN VERSLAGEN CvdR

CdR(2003) 24

NL

11 blz. – Formaat 21,0 x 29,7 cm

Publicatiebureau
Publications.europa.eu